

MÉDIA VEŘEJNÉ SLUŽBY A PROBLEMATIKA VYSOKÝCH ŠKOL (2013–2014)

PŘÍSPĚVEK K TÉMATU TZV. TŘETÍ
ROLE VYSOKÝCH ŠKOL V OBLASTI
POPULARIZACE VĚDY A VEŘEJNÉ
DISKUSE

K. FRIČOVÁ A TÝM KA05

Jakým způsobem informují média veřejné služby, tedy Česká televize a Český rozhlas, o vysokých školách a vysokoškolském vzdělávání?

Jaké jsou způsoby spolupráce médií veřejné služby s vysokými školami? Existují?

Jaké další způsoby by se měly/mohly rozvíjet?

To jsou základní otázky, které jsem si položila.

Práci jsem rozdělila do několika skupin:

1. Pořady, které byly odvysílány a které se týkaly vysokoškolského vzdělávání.

Zdrojem byly archívy ČT a ČRo, archiváři, dramaturgové, programové vedení.

Zjistili jsme, že média se věnují VŠ především ve zpravodajství. Většinou ve spojitosti s legislativou, akreditační komisí.

Rozhodně by stálo diskutovat s médii o možnosti vysílat pořady, které by přibližovaly profil jednotlivých škol, seznamovaly by středoškoláky s tím, co jim mohou školy nabídnout.

2. Spolupráce médií s VŠ – vysílání studentských prací

Jak Česká televize, tak Český rozhlas umožňují studentům představit své práce veřejnosti.

Především Česká televize, která studentské práce vysílá pravidelně /např. pořad Průvan/

Zdrojem informací byli dramaturgové a řešeršisté.

3. Jiné formy spolupráce

Česká televize umožňuje studentům z různých oborů dlouhodobé stáže.

Český rozhlas organizuje semináře, i se zahraniční účastí lektorů.

Zdrojem informací byli pracovníci HR

4. Koprodukční činnost ČT

V současné době je již podepsána smlouva mezi ČT a UK na realizaci pořadu o Karlu IV.

V jednání je i projekt s Přírodovědeckou fakultou, cyklus Přírodovědci.cz

V koprodukční činnosti vidím velkou potenci a rozhodně by se jí měly - jak média veřejné služby, tak i vysoké školy, věnovat. Rozhodně za úvahu stojí myšlenka, vytvořit skupinu složenou ze zástupců škol, které by měly o tuto formu spolupráce zájem a České televize.

5. Výzkum sledovanosti a poslechovosti

Mezi mladými lidmi nepatří vzdělávací pořady mezi nejoblíbenější. Nicméně i mezi nimi najdeme diváky/posluchače, kteří se o tento typ pořadů zajímají. Rozhodně se vyplatí jim je zpřístupňovat.

Možnosti spolupráce mezi vysokými školami a médii veřejné služby mají rozhodně potenci růstu.

Nejen pomocí stávajících možností, ale s rozvojem např. HbbTV, vzrostou. ČT také plánuje další rozvoj svého webového portálu

Mnohé školy mají vlastní audiovizuální centra /viz Eduklip/, která by se mohla stát zajímavým a inspirativním partnerem pro média veřejné služby.

CÍL:

- Zmapovat a vyhodnotit způsoby informování o vysokoškolském vzdělávání ze strany médií veřejné služby.
- Zjistit, jaké jsou další způsoby spolupráce mezi médii veřejné služby a vysokými školami.

VSTUPNÍ PARAMETRY:

Předmětem zkoumání byly roky 2013 a 2014 u ČT a rok 2015 u ČRo

- Pořady byly vytipovány ve spolupráci s dramaturgy, archiváři a pracovníky oddělení výzkumu České televize a Českého rozhlasu. Vybrané pořady byly zhlédnuty a vyřazeny ty, které neobsahovaly relevantní obsah.
- Jiném typu spolupráce bylo diskutováno jednak s pracovníky HR ČT a ČRo, ale i s konkrétními pracovníky z provozu.
- Ve spolupráci s výzkumnými odděleními ČT a ČRo byla zmapována sledovanost a poslechovost v cílové skupině 15 – 25 let.

PRŮBĚH PRÁCE:

Během práce jsem si uvědomila, že původní představu, zmapovat pořady, které se věnují vysokoškolskému vzdělávání, musím rozšířit i o jiné formy spolupráce ČT a ČRo s vysokými školami – slovy programového ředitele ČT Milana Fridricha „spolupráce mimo obrazovku“.

Zároveň jsem chtěla i zachytit rozsah vysílání studentských prací na obrazovkách ČT.

Postupně jsem rozdělila práci na následující osnovu:

1. Pořady odvysílané ČT a ČRo, týkající se VŠ vzdělávání
2. Studentské práce vysílané na obrazovkách České televize
3. Koprodukční pořady – VŠ a ČT
4. Spolupráce ČRo a VŠ při výrobě pořadů
5. Další druh spolupráce – stáže, kursy apod.
6. Sledovanost a poslechovost pořadů ČT a ČRo v cílové skupině

ČESKÁ TELEVIZE

1. Pořady odvysílané v průběhu let 2013 a 2014 na obrazovkách České televize, týkající se vysokoškolského vzdělávání

Byla jsem zaskočena nízkým počtem pořadů. Celkem bylo vybráno cca 80 pořadů, nicméně po vyloučení pořadů, které nenesly žádnou relevantní informaci, jich zbylo podstatně méně.

Viz Příloha č.1 – Přehled odvysílaných pořadů ČT

V příloze je uvedeno datum vysílání, okruh, na kterém byl pořad vysílán, název pořadu a stručný obsah, jméno respondenta

Do přehledu jsem zařadila i pořady, které v sobě nesly alespoň nějakou informaci, např. GEN Věry Chytilové – filmové pedagožky.

Většina pořadů jsou publicistického zaměření /Hyde park, Politické spektrum/.

Česká televize pravidelně vyhodnocuje – pro Radu ČT – přehled odvysílaných vzdělávacích pořadů. Jedná se však většinou o **typ vzdělávání tzv.“nepřímého“**. Často velmi nepřímého...např. Kluci v akci /pořad o vaření/ , Hobby naší doby, Bydlení je hra... Tyto pořady mají bezesporu své místo v programu České televize, ale osobně se domnívám, že chybí více pořadů tzv. „**přímého vzdělávání**“. Okruh ČT Art vysílá pořady, které mají význam v oblasti kulturního vzdělávání. V oblasti vědy a výzkumu lze za nejvýznamnější pořad považovat Hyde Park Civilizace. Pořadů, které jsou věnovány vědě, najdeme i na ČT Déčko, např. Lovci záhad, Úžasný svět techniky. Pořady o vědě, technice...by však měly mít své místo i na ČT1. Opakovaně slyšíme, že zájem o vysokoškolské studium technických oborů není dostatečný. Zde by mohla – a měla – pomoci Česká televize. Je v zájmu i příslušných vysokých škol v tomto směru na Českou televizi působit a ideálně být jí i nápomocny. O což se již některé vysoké školy snaží – viz kapitola 3.

Obecně se dá říci, že ČT se věnuje více pořadům humanitně zaměřenými, prostor pro pořady, které by byly zaměřené na přírodovědné a technické obory, by se měl rozšířit.

Zvýšit by se měl i prostor pro informování o dění na vysokých školách. Představovat možnosti, které školy mohou nabídnout studentům, jaké může být jejich následné uplatnění apod.

Viz Příloha č. 2 – Vzdělávací pořady ve vysílání České televize v roce 2013

Viz Příloha č. 3 – Vzdělávací pořady ve vysílání České televize v roce 2014

2. Studentské práce vysílané v České televizi

Další otázku, kterou jsem si položila, bylo, jakým způsobem přistupuje ČT k vysílání studentských filmů. V letech 2009 až 2010 vysílala ČT pravidelný týdenní pořad Film point, jehož obsahem byly studentské filmy. Pořad byl následně zrušen, aby byl poté obnoven, jako měsíčník, pod názvem **Průvan** /vysílá okruh Art/. Dramaturgicky došlo ke změně – ukázky z filmů jsou prokládány rozhovory s hosty, převážně s tvůrci.

Česká televize pořádá i přehlídku studentských filmů – **Studentský maraton** – vždy v červenci.

V rámci těchto pořadů spolupracují s ČT např. FAMU, FAMO, UTB a dalšími.

Česká televize odvysílala i některé solitérní pořady, vzniklé na půdě uměleckých škol.

Viz Příloha č.4 – Studentské práce odvysílané v ČT v letech 2013, 2014

3. Koprodukční pořady VŠ a ČT

Jaké jsou další možné spolupráce – a nejen uměleckých škol – s ČT? Zajímavý **projekt** připravuje **Přírodovědecká fakulta**, populárně vědecký cyklus, předpokládaný vysílací okruh ČT2. Pořad má vzniknout formou koprodukce s ČT. Dle mých informací je v současné době projekt pozastaven, nicméně dle slov televizní dramaturgyně je v ČT o projekt stále zájem.

Osobně se domnívám, že by mohla být navázána zajímavá spolupráce, které by mohly využít i jiné školy, fakulty, univerzity.

O projektu PŘF UK jsem mluvila i s proděkankou FA ČVUT doc. ing. Michaelou Brožovou, nevěděla o něm, zaujal ji a projevila zájem se o možnostech koprodukční spolupráce s Českou televizí dozvědět více.

Projekty, na kterých by spolupracovala konkrétní fakulta se svými studenty, by bezesporu mohly oslovit studenty středních škol a mohly by ovlivnit i výběr VŠ.

A nejen studenty středních škol. Na okruhu ČT Děčko by mohl zaujmout i dětského diváka – možná budoucího technika, vědce...

Dalším projektem je již smluvně potvrzená **koprodukce** ČT a Univerzity Karlovy, s příznačným názvem **Karel IV.**

Viz Příloha č. 5 – Přírodovědci.cz

5. Další druh spolupráce – stáže, kursy, koprodukce

Krátkodobé studentské stáže jsou v České televizi umožňovány již řadu let, většinou se jedná o 14 denní neplacené stáže, pro studenty různě zaměřených škol, včetně středních či vyšších odborných.

V roce 2013 zavedla Česká televize nový typ stáží – jedná se o **celoroční placenou stáž**, studenti jsou zaměstnání na DPČ – poloviční úvazek. Studenti se rekrutují z různých vysokých škol, např. UK, ČVUT.

V prvním roce bylo přijato 15 studentů, v roce druhém 19, z toho 3 v ČT Ostrava a 3 v ČT Brno. Dle slov pracovnice HR České televize, je o stáž velký zájem, přihlásilo se cca 1000 zájemců. V této činnosti chce ČT pokračovat, v září 2015 vyhlásí další ročník.

Česká televize spolupracuje i s vysokými uměleckými školami.

Stáž má slogan „**Znáte svůj cíl, známe váš START**“. Studentům je umožněno pracovat dle svého oboru na pracovištích ČT, k dispozici mají svého mentora, se kterým mohou konzultovat své pracovní úkoly, problémy. Během roku projdou školením a prací na více pracovištích, cílem je, aby poznali co nejvíce z provozů ČT. Ze strany ČT se jedná o velice rozumný krok, mají tak možnost si vytipovat nadané studenty – budoucí zaměstnance. Studenti získají nejen zkušenosti v oboru, ale i placenou brigádu.

Součástí programu Start je i **spolupráce s vysokými školami uměleckého směru**, na projektu Vývoj pořadů a programových formátů. Výsledkem této spolupráce jsou konkrétní pořady, na které ČT přispívá jednak odbornou pomocí, ale i finančním příspěvkem na výrobu. Rozvoj animace podpořila ČT i nákupem animačního softwaru. Pracovníci ČT často působí na vysokých školách jako externí pedagogové.

Viz Příloha č. 6 – Program ČT START – Vývoj pořadů a programových formátů

6. Sledovanost v cílové skupině 15 – 24 let

Sledovanost České televize, všech programových okruhů, se pohybuje okolo 30%, v cílové skupině 15+.

Zajímalo mne, které pořady jsou **v cílové skupině 15 – 24 let nejsledovanější** a zároveň, jak si vedou pořady, které jsme, po poradě s výzkumným oddělením ČT, vybrali.

Jak je vidět z následující přílohy, největší sledovanost **v dramatických pořadech** zaznamenal hraný seriál Vraždy v kruhu, sledovanost 26,8% / share/.

V kategorii **zábavných pořadů** zvítězil pořad Zázraky přírody / povzbuzující) / , share 17,4%

Mezi **hudebními pořady** zvítězil pořad Klipy z D 5 – 45,4%.

Zpravodajství – Události – nejsledovanější den zaznamenal sledovanost 12,8%

V rámci **publicistických pořadů** zvítězil Objektiv – 18,9%.

U dokumentů pak Příběhy slavných – 14,9%.

Vzdělávací pořady – nejvyšší share najdeme u pořadu Bylinky – 9%. Vynechala jsem záměrně Besipky, jedná se sice o pořad, ale stopáž má necelé 2’.

Z každé kategorie bylo vybráno 30 nejsledovanějších pořadů.

Zvlášť jsme vybrali pořady Otázky Václava Moravce, Interview a Hyde Park Civilizace.

Otázky Václava Moravce – nejsledovanější byl pořad vysílaný 29.března – II.část. Noticka pořadu: Mnoho povyku pro nic? Průjezd americké kolony Českem v rámci cvičení Severoatlantické aliance vs. zájmy ruské propagandy. Komu vláda sebere víc peněz na daních a komu uleví? Diskutovat přijdou vicepremiér a předseda KDU-ČSL Pavel Bělobrádek a šéf sněmovního zahraničního výboru, předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg. Problémy hlavního města: tunel Blanka, Opecard či svoz odpadů. Pozváni byli primátorka Andriana Krnáčová a exprimátor Tomáš Hudeček.

Sledovanost byla 10,2%.

Nejsledovanější **Interview ČT24** bylo 13. dubna, share 3,3%. Host: Petr Kolář, bývalý velvyslanec ČR v USA a Rusku.

Hyde Park Civilizace zaujalo nejvíce diváků z cílové skupiny díl z 13. června 2015, hostem byl Richard Dawkins, evoluční biolog.

Potvrzuje se, že mladí lidé nejeví příliš velký zájem o intelektuálněji zaměřené pořady.

Důvodů bude, dle mého, více.

Prvním je fakt, že lidé do určitého věku / udává se 35 let / dávají přednost zábavě, hudbě a méně pak stojí o dokumenty, mluvené slovo.

Dalším důvodem je internet – mnoho mladých mu dává přednost před klasickou obrazovkou.

Při diskusích se studenty se také často setkávám s názorem, že mnohé pořady jsou „nudně vyráběné“, „zastaralé“. Osobně jsem ale zjistila, že poté, co je přesvědčím, aby se na nějaký pořad podívali, jsou často překvapeni a jsou ochotni svůj původní názor revidovat. Tady je zapotřebí klást větší důraz na marketing.

Viz Příloha č. 7 – Sledovanost pořady

Příloha č. 8 – Sledovanost prg.typy

Příloha č. 9 – Sledovanost HP Civilizace

Český rozhlas

1. Pořady ČRo odvysílané v roce 2015

Český rozhlas vysílá na 22 okruzích, pojmout všechny pořady, které se vztahují k této práci, je v podstatě nemožné. Po dlouhých diskusích s programovým ředitelem ČRo a dalšími dramaturgy jsme nakonec došli k řešení, věnovat se pouze letošnímu roku, tedy od ledna do srpna.

Viz Příloha č. 10 – Pořady Českého rozhlasu seznam

Příloha č. 11 – Pořady Českého rozhlasu detail

2. Spolupráce ČRo a VŠ při výrobě pořadů

ČRo organizuje projekt **Kreativní dílna**, která je určená pro budoucí novináře. Pod vedením předních redaktorů a moderátorů Českého rozhlasu a zahraničních odborníků na média vytváří studenti Českého rozhlasu během jednoho dne reportáže, které jsou součástí vysílání hlavních stanic ČRo.

Před každým ročníkem organizátoři vyhlásí téma, které zájemci zpracují. Jednotlivci zašlou audio/video příspěvek (v délce maximálně 1 minuta), případně další specifikované materiály, pojednávající o zadané tematice. Hodnotí se zpracování, originalita a důležité je také dodržení stopáže. Tato „soutěž o vysílatelné příspěvky“ se koná 2x ročně.

ČRo spolupracuje s několika partnerskými vysokými školami. Zájemce oslovuje primárně z řad jejich studentů. Jedná se o následující školy:

Institut komunikačních studií a žurnalistiky – Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze

Katedra mediálních studií a žurnalistiky – Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity

Katedra žurnalistiky – Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Metropolitní univerzita Praha

3. Další druh spolupráce – stáže, kursy apod.

Rozsáhlým projektem Českého rozhlasu je projekt **PRESSpektivy**, jedná se o mezinárodní projekt, který byl spuštěný v roce 2012. PRESSpektivy sledují trendy, přivádí inspiraci ze zahraničí a otevírají prostor pro sebevzdělávání a sdílení znalostí a zkušeností mezi českými novináři, zahraničními průkopníky nových žurnalistických trendů a vysokoškolskými studenty. Již dnes můžeme najít mezi zaměstnanci ČRo ty, kteří tohoto projektu využili a v Kreativní dílně předvedli své schopnosti.

Na podzim 2014 byli zájemci – studenti – vyzváni, aby předložili svůj projekt na vznik nového rádia, pod názvem „**Rozjíždím vlastní rádio**“. Osm vybraných studentů dostalo možnost diskutovat o svém projektu s českými i zahraničními rozhlasovými odborníky.

Dle slov jednoho z dramaturgů ČRo je taková akce i velmi užitečná pro samotný rozhlas – poznají představu studentů o náplni vysílání, jaká témata jsou generačně zajímavá, o jaký druh hudby mají zájem.

Viz Příloha č. 13 – PRESSpektivy projekt

4. Poslechovost pořadů ČRo v cílové skupině 15-19 a 20-24 let

Poslechovost rozhlasových stanic se zjišťuje obtížnějším způsobem, než sledovanost televizní. O systému „radiometry“ – tedy obdoby systému peplemetry, které se používá pro výzkum sledovanost televizních stanic, se hovoří již mnoho let, ale k realizaci zatím nedošlo. Bezprostřední

znalost toho, co člověk zrovna poslouchá, tedy rádia nemají, musí se spoléhat na paměť respondentů. Používá se **metoda CATI**.

Výzkum navíc není k dispozici každý den, jako u televizních stanic, ale čtvrtletně, vždy 2 předešlá čtvrtletí / tzv. "klouzavé pololetí" /.

Po dohodě s vedoucím výzkumného oddělení vznikl přiložený soubor, který se orientoval na **nejvíce oblíbené a nejméně oblíbené pořady v cílových skupinách 15 – 19 a 20 – 24 let**. Poznatky vycházejí z vlastního výzkumu ČRo.

Respondenti z cílových skupin hodnotili typy pořadů – nejvyšší hodnocení 1, nejhorší 6.

Rozdíly mezi 15-19 let a 20-24 nebyly velké, některé však můžeme zaznamenat.

Ve skupině 15-19 let jsou nejvýše hodnoceny pořady:

Zábavné /hodnocení 2,88/

Předpověď počasí /2,9/

Písničky na přání /2,93/

Zprávy z regionu, kde žiji /3,22/

Zprávy z České republiky

Naopak nejnižše hodnocené jsou:

Náboženské vysílání /5,42/

Poezie /5,04/

Rozhovory s politiky /4,9/

V cílové skupině 20 – 24 let jsou výsledky:

Nejvýše hodnoceno:

Předpověď počasí /2,62/

Zprávy z České republiky /2,75/

Zprávy z regionu, kde žiji /2,77/

Zábavné pořady /scénky, vtipy/ /2,97/

Zábavně vedené rozhovory s hosty /3,03/

Nejméně oblíbené pořady:

Náboženské vysílání /5,46/

Poezie /5,15/

Pořady pro děti /4,77/

Nejlepší hodnocení – 2,88 a 2,62 je pouze lehce pod průměrem 3...i Český rozhlas má důvod přemýšlet, jak dostat mladé lidi k poslechu rádií...

Viz Příloha č.14 – Preference 19-24

ZÁVĚR:

Mezi povinnosti médií veřejné služby patří věnovat se kultivaci diváků/posluchačů. K této kultivaci patří i zvýšený zájem o vysokoškolské studium, informovat o něm nejen ve zpravodajských pořadech, ale věnovat se nabídce možností studia, představovat jednotlivé obory, rozvíjet zájem mladých lidí o studium přírodovědných a technických oborů, u dětí podporovat přirozenou touhu po odhalování tajemství a tím podporovat i zájem o vědění. Osobně velmi podporuji myšlenku společných koprodukčních pořadů. Obě média veřejné služby se věnují výchově budoucích profesionálů v oboru, obě instituce plánují další rozvoj této činnosti.

Média veřejné služby a problematika vysokých škol (2013–2014)
Příspěvek k tématu tzv. třetí role vysokých škol v oblasti popularizace vědy a veřejné diskuse

Vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7, Praha 1
Individuální projekt národní pro oblast terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje:
Kvalita, relevance, efektivita, diverzifikace a otevřenost vysokého školství v ČR.
Strategie vysokého školství do roku 2030. (IPN KREDO)

<http://kredo.reformy-msmt.cz/>

Sazba: Martina Mončeková

Praha 2015